

Nr 173.

Ankom till riksdagens kansli den 11 juni 1943 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående gäldande från anslaget till oförutsedda utgifter av vissa kostnader.

(1:a avd.)

I propositionen nr 319 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 28 maj 1943, föreslagit riksdagen medgiva, att från det å riksstaten uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter må tagas i anspråk

dels ett belopp av 1,500,000 kronor till bestridande av bärgarlön för jagarna Göteborg, Klas Ugglå och Klas Horn;

dels erforderligt belopp till bestridande av kostnaderna för bärgning av undervattensbåten Ulven;

dels ett belopp av 227,500 kronor till täckande av utgift på grund av skiljedom;

dels ock ett belopp av 12,000 kronor för uppförande och inredning av en för kustsignalväsendet avsedd barack.

Bärgarlön för tre jagare. Vid jagarolyckan å Hårsfjärden den 17 september 1941 sjönko jagarna Göteborg, Klas Ugglå och Klas Horn.

Marinförvaltningen har nu i skrivelse den 22 maj 1943 gjort framställning angående bestridande av utgifter för bärgarlön och därvid anfört, bland annat, att chefen för marinen uppdragit åt marinförvaltningen att träffa avtal med Bergnings- och Dykeriaktiebolaget Neptun i Stockholm om bärgning av fartygen. Sedan bärgningsarbetet av bolaget slutförts, hade marinförvaltningen tillsatt en kommission för att uppskatta det bärgade värdet av samtliga tre jagare, att tjäna till ledning vid beräkandet av bärgarlönen. Kommissionen beräknade nämnda värde till sammanlagt 3,039,000 kronor. Efter under hand förda förhandlingar mellan marinförvaltningen och bolaget angående storleken av bärgarlönen hänsköts frågan till statens industrikommissions prisbyrå för bedömning. Bolaget förklarade sig härvid kunna godtaga ett belopp av lägst 1,500,000 kronor i bärgarlön för samtliga tre jagare, vilket belopp även godkänts av prisbyrån.

Departementschefen förordar, att till bärgningsbolaget må utbetalas en ersättning av 1,500,000 kronor, att bestridas från förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

Bärgning av undervattensbåten Ulven. I en av chefen för marinen med eget yttrande den 26 maj 1943 överlämnad, den 25 i samma månad dagtecknad skrivelse har marinförvaltningen upptagit frågan om bärgning av Ulven. Ämbetsverket har därvid hemställt, bland annat, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att marinförvaltningen enligt mellan ämbetsverket å ena sidan och vederbörligt bärgningsbolag å den andra upprättat kontrakt angående bärgning av sjunken undervattensbåt måtte få uppdraga åt bolaget att omedelbart igångsätta bärgningen av Ulven.

Beträffande frågan om kostnaderna för bärgning av Ulven har marinförvaltningen i berörda skrivelse yttrat, bland annat, följande.

Kostnaderna för bärgningsarbetet vore på förhand svåra att överblicka. Uppgörelse med bärgningsbolaget komme att få träffas på den basis, att kronan ersatte bolaget alla dess kostnader samt värdet av skadad eller förlorad materiel ävensom, för den händelse företaget lyckades, lämna en viss bärgarlön, vilken senare torde kunna förutsättas komma att uppgå till en maximistorlek av 500,000 kronor. Dagskostnaderna kunde icke exakt angivas men kunde förväntas uppgå till omkring 3,000 kronor. Under dessa förutsättningar torde, därest bärgningen omedelbart igångsattes, denna draga en kostnad av storleksordningen 800,000 à 1,000,000 kronor, vartill komme de skadeersättningar, som bärgningsbolagen eventuellt kunde bliva ådömda att utgiva med anledning av brutna bärgningskontrakt.

Chefen för marinen har anmält, att han anmodat marinförvaltningen att påbörja bärgningsarbetet.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

Såsom av marinförvaltningens redogörelse framgår är en bärgning av undervattensbåten Ulven ett vanskligt företag. Utsikterna till framgång äro till väsentlig del beroende av väderleksförhållandena. Även vid gynnsam väderlek kunna emellertid svårigheter tillstöta, som kunna äventyra bärgningens planerliga genomförande. Fartygets värde efter genomförd bärgning torde vara förhållandevis ringa och lärer icke uppväga de med bärgningen förenade kostnaderna. Sistnämnda kostnader äro, såsom marinförvaltningen framhållit, svåra att överblicka men torde av allt att döma komma att uppgå till avsevärda belopp.

Först efter bärgning av fartyget blir det möjligt att fullt ut klarlägga det närmare förloppet vid olyckan. Med hänsyn till de föreliggande omständigheterna är det av vikt att ett sådant klarläggande kan ske. Även ur andra synpunkter är det angeläget att fartyget bärgas. Trots de svårigheter, som enligt det föregående föreligga, förordar jag därför, att bärgning sker. Sättet för dess genomförande får bliva beroende av de erfarenheter, som vinnas under arbetets fortgång. Så mycket står dock klart, att ett försök att lyfta fartyget omedelbart bör göras. Den bärgningsmateriel, som för företagets genomförande erfordras, bör utan hänsyn till andra aktuella bärgningsarbeten utan omgång ställas till förfogande. En del av denna materiel är redan under förflyttning till platsen för olyckan.

Kostnaderna, vilka som nämnts icke kunna nu annat än överslagsvis uppskattas, synas böra bestridas från det å riksstaten uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

Täckande av utgift på grund av skiljedom. Genom brev den 16 maj 1941 har Kungl. Maj:t medgivit, att arméförvaltningens fortifikationsstyrelse

finge för utförande av vissa av överbefälhavaren angivna fortifikatoriska arbeten i enlighet med överbefälhavarens anvisningar disponera ett belopp av högst 3,000,000 kronor från det å förskottsstaten för försvarsväsendet m. m. uppförda förskottsanslaget Försvarsväsendet i allmänhet: Engångsutgifter (Ga).

Ledningen av ifrågavarande arbeten omhänderhades under år 1941 av en särskild fortifikationsstyrelsens byggnadschef, vilken bland annat ägde att med entreprenör träffa avtal om utförande av arbetena. Sedan förslag uppgjorts om disposition av nämnda belopp om 3,000,000 kronor hade fortifikationsstyrelsen efter förslag av byggnadschefen uppdragit åt denne att utföra arbetet inom ramen för en kostnad av 2,950,000 kronor. I anledning härav hade fortifikationsstyrelsen i olika poster ställt sammanlagt 2,950,000 kronor till byggnadschefens förfogande. Återstoden av anslaget eller 50,000 kronor hade av styrelsen hållits i reserv. För utförande av en del av ifrågavarande arbeten hade byggnadschefen med visst bolag avslutat kontrakt, belöpande å en entreprenadsumma av 1,530,000 kronor. Sedan bolaget fordrat extra ersättning utöver entreprenadsumman på grund av ökade kostnader för entreprenaden, hade frågan härom jämlikt det mellan parterna upprättade kontraktet hänskjutits till skiljedom. Genom skiljedom hade byggnadschefen förpliktats att till bolaget genast mot kvitto utgiva, utöver ersättningen enligt entreprenadkontraktet, ytterligare ett belopp av 363,462 kronor 34 öre samt att i skiljedomskostnad vidkännas 3,900 kronor.

Ifrågavarande arbeten, vilka skulle utföras inom ramen för en kostnad av 2,950,000 kronor, vore numera i huvudsak avslutade, varför de verkliga kostnaderna kunde helt överblickas. Med bortseende från den genom skiljedom utdömda ersättningen komme dessa icke att överstiga 2,860,000 kronor, varför de sålunda med ett belopp om cirka 90,000 kronor understege de beräknade kostnaderna. Av den genom skiljedomen utdömda ersättningen till bolaget, 363,462 kronor 34 öre, samt skiljedomskostnaden 3,900 kronor eller sammanlagt 367,362 kronor 34 öre kunde således den skedda kostnadsminskningen täcka 90,000 kronor, i anledning varav byggnadschefens anslagsbrist uppginge till 277,362 kronor 34 öre. Av denna brist kunde fortifikationsstyrelsen med av styrelsen i reserv hållna medel av anslaget täcka 50,000 kronor, varför således återstode att täcka 227,362 kronor 34 öre eller i runt tal 227,500 kronor.

Fortifikationsstyrelsen har hemställt, att Kungl. Maj:t för täckande av ifrågavarande underskott måtte ställa ett belopp av 227,500 kronor till styrelsens förfogande.

Departementschefen har framhållit, bland annat, att den skiljedom, varigenom förutnämnda betalningsskyldighet ålagts byggnadschefen, icke kan överklagas. Då byggnadschefen på grund av honom lämnat bemyndigande ingått ifrågavarande avtal för kronans räkning, torde kronan vara betalningsskyldig på grund av skiljedomen. Ifrågavarande belopp å 227,500 kronor synes departementschefen därför böra anvisas. Med hänsyn till de omständigheter, under vilka betalningsskyldigheten uppkommit, synes beloppet böra bestridas från det å riksstaten uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

Uppförande och inredning av en för kustsignalväsendet avsedd barack. Marinförvaltningen har anmält, att viss kustsignalväsendet tillhörig byggnad nedbrunnit. Då det för beredskapens upprätthållande befunnits nödvändigt att utan dröjsmål uppföra ny byggnad på orten i fråga för därstädes förlagd kustsignalstation, hade marinförvaltningen, som saknade särskilda medel härför, i enlighet med marinchefens förslag anmodat marindistriktschefen att skyndsamt uppföra en barack samt att bestrida kostnaderna med anlitan­de av medel å förskottsstat. Kostnaderna härför inklusive komplettering av inredningen, hade beräknats till omkring 12,000 kronor.

Departementschefen föreslår, att ifrågavarande kostnader bestridas från anslaget till oförutsedda utgifter.

Utskottet.

I likhet med departementschefen anser utskottet angeläget, att åtgärder vidtagas för bärgning av undervattensbåten Ulven. Kostnaderna härför kunna såsom av ärendet framgår endast överslagsvis uppskattas. Desamma torde böra bestridas från förslagsanslaget till oförutsedda utgifter. Departements­chefens i föreliggande proposition framställda förslag i övrigt tillstyrkas av utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må medgiva, att från det å riksstaten uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter må tagas i anspråk

a) ett belopp av 1,500,000 kronor till bestridande av bärgar­lön för jagarna Göteborg, Klas Ugglå och Klas Horn;

b) erforderligt belopp till bestridande av kostnaderna för bärgning av undervattensbåten Ulven;

c) ett belopp av 227,500 kronor till täckande av utgift på grund av skiljedom;

d) ett belopp av 12,000 kronor för uppförande och inredning av en för kustsignalväsendet avsedd barack.

Stockholm den 11 juni 1943.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Pauli, Gränebo, Torsten Ström, Lindström, Heiding, Bäcklund, Carlström, Åqvist, Gällström* och *Sundberg*; samt

från andra kammaren: herrar *Jonsson* i Eskilstuna, *Törnkvist, Skoglund* i Doverstorp, *Ward, Hansson* i Rubbestad, *Persson* i Tidaholm, *Bergström, Mårtensson, Nilsson* i Steneberg, *Lindholm, Eriksson* i Frägsta och *Olsson* i Kullenbergs­torp.